

Verhoging kas hangt af van constructie onderbouw

Leo van der Lans: 'Verhogen was voor

Leo van der Lans (rechts): "Sloop van de nog in goede staat verkerende kas zou kapitaalvernietiging zijn."

De hoofdlocatie van Lans aan de Herenwerf 52 in Maasland bestaat uit twee kassen van elk 3,6 ha. Deze kassen zijn van elkaar gescheiden door een opslagloods en kantoor. Een van die kassen is vorig jaar verhoogd naar 7,30 m goothoogte om de teelt van belichte tomaten mogelijk te maken.

TEKST EN BEELD: HARRY STIJGER

De kassen zijn elf jaar geleden gebouwd met een kolomhoogte van 4,15 m en zonder scherminstallatie en belichting. Ook de hangende teeltgoten zijn er later in gekomen. Om het belichten van de tomaten voor een goede winterproductie mogelijk te maken, is een hogere kas nodig. De gebroeders Cees en Leo van der Lans hebben hiervoor een keuze gemaakt uit drie opties: het bedrijf verkopen, de

kassen slopen en nieuw bouwen of de kas verhogen.

Keuze voor verhogen

"In het verleden verkochten we altijd het bedrijf en gingen we weg naar een grotere kavel. Nu hebben we een mooie, rechthoekige kavel van ruim 7 hectare waar we met een tomatenteelt een goede boterham kunnen verdienen. De verkoop van zo'n

bedrijf levert zeker een goede prijs op, maar vergeet niet dat de prijzen van grond en nieuwe kassen ook behoorlijk gestegen zijn. De sloop van de nog in goede staat verkerende kas zou kapitaalvernietiging zijn. De optie verhogen blijft dan over. Het is in ons geval de meest voordelige oplossing om de kas up-to-date te maken met belichting en een scherminstallatie", zegt Leo van der Lans.

Daarnaast geeft de tomatenteler nog aan dat het verschil in lichtdoorlatendheid met een nieuwe kas (81%) niet groot is. "Onze kas heeft nog een lichtdoorlatendheid van 79%."

De nieuwbouw van 3,6 ha zou 2 miljoen euro meer kosten dan het verhogen. Het prijsverschil van 56 euro/m² hebben de broers nadrukkelijk meegenomen in hun beslissing.

Van der Lans: "Als een verhoogde kas een meerwaarde heeft, mag je er ook wat langer over doen om deze af te schrijven."

De verhoogde kas geeft betere klimaatomstandigheden en de belichting een betere lichtverdeling. Door het belichten produceren de broers in deze kas nu ook in de winter tomaten. Dat geeft een betere arbeidsfilm.

Hoe ver omhoog?

T.C. van den Dool, het bedrijf dat kassen renoveert en verhoogt, kan de kas 'per slag' 1,60 m omhoog brengen. Voor Van der Lans was dit nog te weinig, omdat de kas dan met 5,75 m goothoogte nog lager zou zijn dan de laatst nieuw gebouwde kas van 6 m op hun locatie in Maasdijk.

"Als we het doen, moeten we het goed doen. Daarom zijn we voor een dubbele slag gegaan. Zeker als we naar de toekomst kijken, is een hogere kas altijd voordelig voor het kasklimaat", zegt de tomatenteler.

De maximale verhogingslag hangt volgens Vincent van den Dool wel af van de kasconstructie en aanpassingen die mogelijk zijn. "Kassen die de laatste tien jaar zijn gebouwd volgens het ontwerpprogramma van Casta Kassenbouw hebben een bepaalde sterkte. Bij het verhogen van de kas moet we wel een nieuwe binnenkolom onder de traliespanen zetten."

De oude kolom op dit bedrijf was 100 x 50 mm en is nu 160 x 80 mm. "Het traliespant hoeft niet te vervangen. Bij Van der

ons de meest voordelige optie'

Lans hebben we wel met een armschoor de tralie extra ondersteund, zodat die geschikt is voor hangende teeltgoten. Dit geeft ook meer stabiliteit aan de verhoogde kas."

Vorbereidende werkzaamheden

Behalve een strakke planning zijn ook de voorbereidende werkzaamheden van belang om de teeltonderbreking zo kort mogelijk te houden. De belichting- en scherminstallatie zijn daarom nog tijdens de teelt geïnstalleerd, voordat de kas is verhoogd. Een bijkomend voordeel: de kas is dan nog relatief laag, zodat de installaties makkelijk zijn aan te brengen.

Vóór het verhogen moeten de verwarmingsbuizen bij de gevel worden los gesneden. Van de gevel moeten de onderste ruiten eruit en er komt een nieuwe gording aan de onderkant. "De langere aluminium roede, nodig om de gevel te verlengen, schroeven we op de nieuwe gording én aan de andere roede vast. Deze koppeling is belangrijk, anders is er kans op glasbreuk", zegt Van den Dool.

Ook de hemelwaterafvoer moet een tijdelijke afvoer hebben. Hiertoe wordt een extra buis met een kleine diameter in de afvoerbuis gehangen. De schoren in de kas moeten worden losgeschroefd en vervangen door tijdelijke. De losge-

Om de belichte teelt van tomaten mogelijk te maken, is de kas van 4,15 m naar 7,30 m goothoogte gebracht.

Een armschoor ondersteunt de tralie zodat die geschikt is voor hangende teeltgoten.

schroefde schoren gaan met de koppelbalk mee omhoog. Onderin komen er later nieuwe koppelbalken en schoren bij en dat geeft een dubbele en stevige schoring.

Het verhogen zelf

Het verhogen van de kas begint aan één kant van de kas. Kassenbouwer Van den Dool: "De hele rij kolommen in een kap brengen we gelijktijdig met hydraulische vijzels 10 cm omhoog. Vervolgens verhogen we de rij kolommen in de volgende kap. Tegelijkertijd gaat de eerste rij kolommen ook weer 10 cm omhoog naar 20 cm. Dit gaat zo in stappen door totdat de eerste kappen 1,60 m hoger staan. Hier plaatsen we dan tijdelijke kolommen onder en zetten ze vast aan de fundering, zodat een 'vast blok' ontstaat. Dit is nodig om de andere kant van de kas, die tot dan toe nog steeds vast op de fundering staat, los te kunnen maken en in stappen te verhogen naar 1,60 m."

Om de tweede ophogingslag te maken, moeten de vijzels met 1,60 m worden verlengd. Door de tralie tijdelijk te ondersteunen met een kelderwin, is het mogelijk de vijzel te laten zakken en hier een verlengbuis op te zetten.

De tweede ophoging start aan de andere kant van de kas; de kant die het laatste is gelijkgetrokken. Met stappen van 10 cm per kolommenrij wordt de hele kas nog eens 1,55 m omhoog gebracht. Als de eerste kappen op 7,30 m goothoogte staan, worden

daar de definitieve kolommen onder de tralie geplaatst en vastgezet aan de fundering. Pas als dit vaste blok gemaakt is, wordt de rest van de kas gelijkgetrokken.

Tijdplanning en kosten

Deze kassenbouwer heeft de klus in zeven weken geklaard, waarvan 4 tot 5 weken voor het verhogen zelf en de rest voor het voor- en nawerk. Hierbij is ook de aanbouw aan de bedrijfsruimte gerealiseerd.

Het verhogen met één slag kost tussen de 10 en 12 euro/m², afhankelijk van de grootte van de gevels. De tweede slag verhogen, kost tussen de 4 en 6 euro/m². Het verhogen van een kas gaat sneller en is goedkoper dan nieuwbouw. Nadelen zijn dat de lichtdoorlatendheid van het kasdek niet toeneemt. Bovendien is niet elke kas geschikt om te verhogen. Van den Dool: "De onderbouw moet er geschikt voor zijn en elke situatie is anders."

Om belichte tomatenteelt mogelijk te maken, heeft Van der Lans een kas verhoogd naar 7,30 m. Het resultaat hiervan is te vergelijken met nieuwbouw. De hogere kas geeft een beter kasklimaat, dat met name in de zomer beter is voor het gewas. Het voor de lichtafscherming aangebrachte dichte schermdoek van 95% bespaart tevens energie.

SAMENVATTING